

Geol. vjesnik	30/2	481—483	1 tabla	Zagreb, 1978
---------------	------	---------	---------	--------------

564.1:551.761(161.14.46)

Lamellibranchiata torskih slojeva (trijas, karnik) Ilovec potoka pod Mangartom u Julijskim Alpama

Mirjana MIKNIC

Geološko-paleontološki zavod Prir.-mat. fakulteta,
Soc. revolucije 8, YU—41000 Zagreb

Iz laporovitih vapnenaca su određene 3 vrste, a iz lapora 9 vrsta školjkaša, većinom provodnih za gornji dio rabeljskih naslaga, tzv. torske naslage. Vrsti *Trigonodus costatus* proširen je vertikalni raspon do u najviši karn.

Suess (1867) je u Rabelju izdvojio mlađi dio rabeljskih naslaga pod imenom torski slojevi. Stur (1868) uspoređuje fosile Torskog sedla, istočno od Rabelja, s onima doline Koritnice pod Mangartom. O torskim naslagama i njihovoj fauni još su pisali Diener (1884), Woermann (1889), Woermann & Koken (1892), Gortani (1936) te u novije vrijeme Selli (1953, 1963) i Allasinaz (1965). Svi su nalazili školjkaše i raspravljali o provodnoj vrijednosti pojedinih vrsta. Torske slojeve u Ilovec potoku spominje samo Selli (1953) kao i nalazišta u gornjem toku Koritnice, u koju Ilovec utječe te na cesti prema selu Strmec, W od nalazišta u Ilovcu.

Prof. D. Devidé-Neděla već desetak godina posjećuje nalazište u Ilovec potoku sa studentima u okviru terenske nastave. Pošto nitko od domaćih geologa nije detaljnije obradio fosilnu faunu iz ovih naslaga, prof. Neděla dala je inicijativu da se sakupi fauna i poblize odredi. Zahvaljujem joj što mi je povjerila materijal na odredbu. Posebno zahvaljujem prof. dr V. Kochansky-Devidé na pomoći u radu.

U erozijom otkrivenim naslagama u Ilovec potoku vidi se na dolomitima izmjena gustih vapnenaca bez makrofosila, laporovitih vapnenaca debljine slojeva 2—100 cm s vrstama *Neomegalodon (Neomegalodon) carinthiacus* (Hauer), *Pecten filusus* Hauer i *Schafhaeutlia mellingi* (Hauer) te tamnosivih fosilifernih lapora, debljine slojeva 2—35 cm, koji se mogu cijepati u posve tanke ploče. Laporu su trošni, a ljušturu sploštene zbog pritiska vapnenaca među kojima se nalaze laporu. Torski slojevi u ovom području kontinuirano prelaze u glavni dolomit. Najčešća je vrsta *Trigonodus costatus* Woehrmann. Ne mnogo rjeđe su *Pecten filusus* Hauer, *P. schlosseri* Woehrmann, *Avicula sturi* Bittner, *Schafhaeutlia astartiformis* (Muenster) i *Cuspidaria gladius* (Laube). Rijetko se nalaze *Unionites muensteri* (Wissmann), *Parallelodon cf. curioni* Bittner i *Myophoriopsis rosthorni* (Boué).

Z. Bajraktarević našao je u laporu Ostracoda i Foraminifera. Nađeni dijelovi ljuštura pripadaju ovim vrstama, pa se daljnjim sabiranjem lista fosila ne bi znatno izmijenila, dok bi se u laporovitim vapnencima uz spomenute tri vrste moglo možda naći još koju vrstu, a navodno su zapaženi i puževi. U laporima školjkaši imaju vrlo tanke ljuštore, taložene paralelno slojnim ploham, bez mnogo krhotina, pa možemo zaključiti, da su organizmi živjeli u mirnom moru, gdje nije bilo jakih valova i struja.

Lapori Ilovec potoka, SW od Mangarta (2677 m) sadrže za torske slojeve provodne vrste *Pecten filiosus* i *P. schlosseri*. Česti nalazi vrste *Neomegalodon (Neomegalodon) carinthiacus* u laporovitim vapnencima, koja se masovno javlja samo u najvišem karniku, što odgovara zoni s *Tropites subbulatus*, potvrđuju da rabeljske naslage u Ilovcu pripadaju torskim slojevima. Većina nađenih vrsta poznata je iz čitavog karnika, dok je najčešća vrsta u laporima, *Trigonodus costatus*, dosad spominjana samo u nižem nivou s *Myophoria kefersteini*. Nalaz u torskim slojevima Ilovca pokazuje njenu širu rasprostranjenost do u najviši karnik.

Primljeno 21. 05. 1976.

LITERATURA

- Allasinaz, A. (1965): Il Trias in Lombardia (Studi geologici e paleontologici). IX Note tassonomiche sulla fam. Megalodontidae. — *Riv. Ital. Paleont.*, 71/1, 111—152, Milano.
- Diener, C. (1884): Beiträge zur Geologie des Zentralstockes der Julischen Alpen. — *Jb. geol. R. A.*, 34, 659—696, Wien.
- Gortani, M. (1936): Rilevamento geologico dei dintorni di Tarvisio. Parte prima. — *Mem. r. acad. sci. del Istituto di Bologna*, 14, 165—183, Bologna.
- Selli, R. (1953): La geologia dell'alto bacino dell'Isonzo (Stratigrafia e tettonica). — *Giorn. geol.*, (2a), 19 (1947), 1—152, Bologna.
- Selli, R. (1963): Schema geologico delle Alpi Carniche et Giulie occidentali. — *Adunanza estivi (8—15 settembre 1963) de la Soc. geol. Ital.*, 1—115, Bologna.
- Stur, D. (1868): Beiträge zur Kenntniss der geologischen Verhältnisse von Raibl und Kaltwasser. — *Jb. geol. R. A.*, 18, 71—122, Wien.
- Suess, E. (1867): Raibl in Studien über die Gliederung der Trias- und Jura-Bildungen in den östlichen Alpen. — *Jb. geol. R. A.*, 17, 554—582, Wien.
- Woehrmann, S. L. (1889): Die Fauna der sogenannten Cardita- und Raibler-Schichten in Nordtiroler und Bayerischen Alpen. — *Jb. geol. R. A.*, 39, 181—258, Wien.
- Woehrmann, S. F. & Koken, E. (1892): Die Fauna der Raibler Schichten vom Schlernplateau. — *Z. deutsch. geol. Ges.*, 44, 167—223, Berlin.

Lamelibranchiaten der torer Schichten (Trias, Karn) von Ilovec-Bach unter Mangart in Julischen Alpen

M. Miknić

Die jüngeren raibler Schichten, sog. torer Schichten im Ilovec-Bach unter Mangart-Berg erwähnte bis jetzt nur Selli (1953), neben einigen anderen Fundstellen in der Umgebung.

Anlässlich des geologischen Unterrichts im Felde sammelte durch mehrere Jahre Frau Prof. D. Devidé-Neděla mit Studenten die individuenreiche Lamellibranchiaten-Fauna von Ilovec, die von unseren Geologen noch nicht untersucht wurde. Prof. Neděla überreichte mir die Fauna zur Bearbeitung, wofür ich ihr dankbar bin.

Im offenen Profil kann man über dem Dolomit eine Abwechslungsfolge beobachten, die von dichten fossiliferen Kalken, mergeligen Kalken und verwitterten Mergeln gebildet ist. Sie lassen sich leicht dünn spalten und sind voll von abgeplatteten Muschelschalen. Die torer Schichten gehen hier in den Hauptdolomit über.

Die erwähnten mergeligen Kalke enthalten massenhaft Steinkerne von *Neomegalodon* (*Neomegalodon*) *carinthiacus* (Hauer), sowie seltenere Abdrücke und Kerne von *Pecten filiosus* Hauer und *Schafhaeutlia mellingi* (Hauer).

In den dunklen Mergeln ist *Trigonodus costatus* Woehrmann die häufigste Art. Wenig seltener kommen *Pecten filiosus* Hauer, *P. schlosseri* Woehrmann, *Avicula sturi* Bittner, *Schafhaeutlia astartiformis* (Muenster) und *Cuspidaria gladius* (Laube) vor. Selten sind *Unionites muensteri* (Wissmann), *Parallelodon* cf. *curioni* (Bittner) und *Myophoriopsis rosthorni* (Boué).

Die beiden *Pecten*-Arten sind für die torer Schichten leitend; *Neomegalodon carinthiacus* aus dem Mergelkalk kommt massenhaft nur im obersten Karn vor, was wieder die torer Schichten bestätigt.

Die dickschalige Fauna der Mergelkalke mit viel Bruchstücken von Fossilien weist auf seichtes, unruhiges Meer hin, während die dünnen Schalen ohne Bruchstücke in Mergeln für ein Leben im ruhigen Seewasser sprechen.

Angenommen am 21. 05. 1976.

TABLA — TAFEL I

- 1,2 *Parallelodon* cf. *curioni* (Bittner). 3:1
3 *Avicula sturi* Bittner. 3:1
4 *Pecten filusus* Hauer. 2:1
5 *Pecten schlosseri* Woehrmann. 1:1
6,7 *Trigonodus costatus* Woehrmann. 1:1
8 *Unionites muensteri* (Wissmann). 1:1
9 *Schafhaeutlia astartiformis* (Muenster). 1:1
10, 10a *Schafhaeutlia mellingi* (Hauer). 10. Jezgra, 10a. Ljuštura. (10. Steinkern, 10a. Schale). 1:1
11 *Myophoriopsis rosthorni* (Boué). 3:1
12, 12a *Neomegalodon* (*Neomegalodon*) *carinthiacus* (Hauer). 12. Sa strane, 12a. Odozgo. (12. Von der Seite, 12a. Von oben). 1:1
13 *Cuspidaria gladius* (Laube). 2:1

Foto: Roza Pavlešić

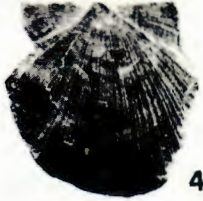
1

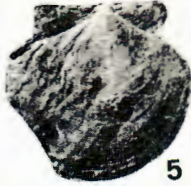
2

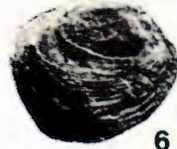
3

4

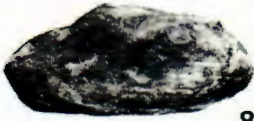
5

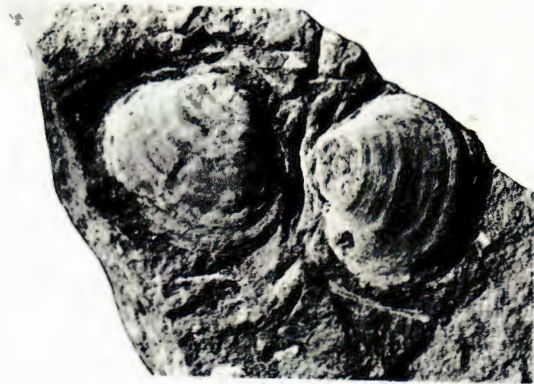
6

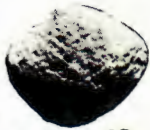
7

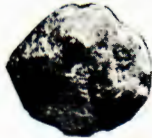
8

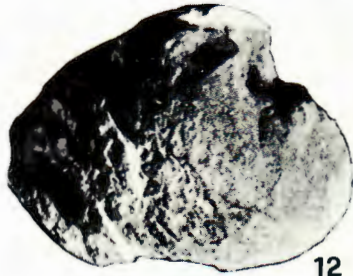
9

10

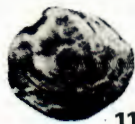
10a

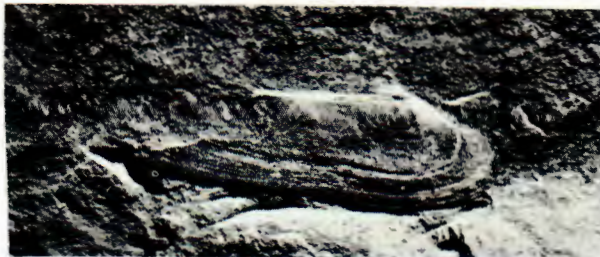
12

12a

11

13